

Uloga prehrambene intervencije u razvoju vještina samostalnog življenja u osoba s duševnim smetnjama – pregledni rad

Ivana Pavičić^{1*}, Tamara Sorić²

¹ Psihijatrijska bolnica Ugljan, Odsjek za radnu terapiju i rehabilitaciju, Otočkih dragovoljaca 42, 23275 Ugljan, Hrvatska

² Psihijatrijska bolnica Ugljan, Služba prehrane, Otočkih dragovoljaca 42, 23275 Ugljan, Hrvatska

* ivanapavicic92@gmail.com

Uvod

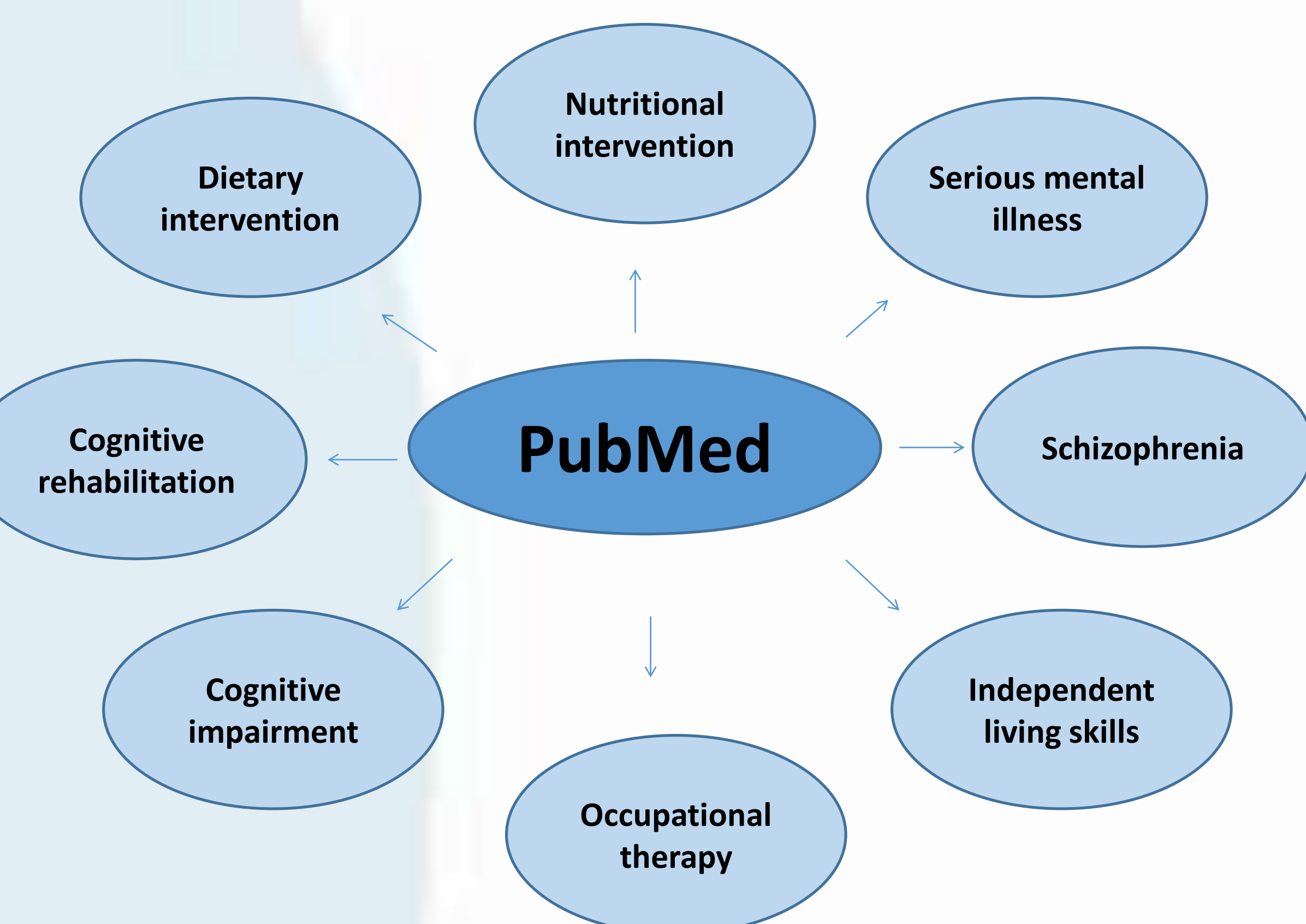
Brojne su do danas publicirane znanstvene studije potvrdile kako osobe s duševnim smetnjama imaju lošije prehrambene navike u usporedbi s općom populacijom [1, 2], što je jedan od ključnih razloga zašto bi programi promicanja zdravog načina života trebali postati neizostavan dio cjelokupnog procesa rehabilitacije pripadnika ove specifične populacijske skupine.

U prilog uključivanja prehrambenih intervencija u proces rehabilitacije osoba s duševnim smetnjama govori i činjenica da prehrambene intervencije, osim u poboljšanju prehrambenih navika, mogu imati pozitivne učinke i na brojne aspekte tjelesnog i mentalnog zdravlja, među kojima je i razvoj određenih vještina samostalnog življenja [3]. Pritom je, uz neizostavnu ulogu nutricionista, od izrazite važnosti naglasiti i značaj radnog terapeuta u provedbi prehrambenih intervencija. Dok je nutricionist prvenstveno orijentiran na edukaciju s ciljem poboljšanja prehrambenih navika, primarna uloga radnog terapeuta je razvijati vještine potrebne za samostalno obavljanje svakodnevnih zadataka, praćenje razine aktivnosti sudionika te pružanje psihosocijalne podrške tijekom provedbe programa [4].

Cilj ovog preglednog rada je sažeti trenutna saznanja o učincima različitih vrsta prehrambenih intervencija na vještine samostalnog življenja u osoba s duševnim smetnjama.

Materijali i metode

Pregled publicirane znanstvene literature izvršen je pretraživanjem ključnih riječi (Slika 1) putem bibliografske baze podataka PubMed te je uključio i izvorne znanstvene članke i pregledne radove.

Slika 1. Ključne riječi korištene prilikom pretraživanja bibliografske baze podataka PubMed.

Literatura

1. Dipasquale S, Pariente CM, Dazzan P et al. (2013) *J Psychiatr Res* **47**: 197-207.
2. Casagrande SS, Anderson CAM, Dalcin A et al. (2011) *Psychiatr Rehabil J* **35**: 137-140.
3. Bogomolova S, Zarnowiecki D, Wilson A et al. (2018) *Health Promot Int* **33**: 71-83.
4. Malamud IG (1986) *Am J Occup Ther* **40**: 343-346.

Rezultati i Rasprava

Prehrambene intervencije, različitog dizajna i duljine primjene, rezultirale su razvojem i unaprjeđenjem određenih vještina samostalnog življenja (veća samostalnost prilikom nabave namirnica i pripreme obroka, veća odgovornost kod raspolaganja prihodima, socijalna interakcija) u osoba s duševnim smetnjama. Prikaz rezultata najznačajnijih studija dan je u Tablici 1.

Tablica 1. Rezultati najznačajnijih studija utjecaja prehrambenih intervencija na razvoj i unaprjeđenje određenih vještina samostalnog življenja u osoba s duševnim smetnjama.

Studija	Najznačajniji rezultati
Bogomolova et al. [3]	razvoj vještina samostalnog življenja (priprema hrane bazirana na jednostavnim recepturama, nabavka namirnica i raspolaganje financijskim sredstvima, planiranje obroka i socijalna interakcija)
Clark et al. [5]	veća samostalnost u aktivnostima pripreme i nabavke namirnica
Yarborough et al. [6]	viša razina samopouzdanja te veća samostalnost u brizi o vlastitom zdravlju
Duncombe [7]	poboljšanje kulinarskih vještina
Ohno & Inoue [8]	poboljšanje radne memorije, govorne tečnosti, sveukupnog kognitivnog funkcioniranja te socijalnih kompetencija.

Većina do danas publiciranih znanstvenih studija koja je pratila utjecaj različitih vrsta prehrambenih intervencija na razvoj i unaprjeđenje određenih vještina samostalnog življenja u osoba s duševnim smetnjama provedena je na relativno malom broju ispitanika. Daljnje studije na većem uzorku ispitanika su potrebne kako bi se potvrdili pozitivni učinci prehrambenih intervencija na vještine samostalnog življenja u ove populacijske skupine.

Zaključak

Unatoč potrebi za daljnjim istraživanjima, rezultati publiciranih studija govore u prilog nužnosti uključivanja prehrambenih programa u cjelokupni tretman osoba s duševnim smetnjama. Pritom je od izrazite važnosti da u provedbu prehrambenih intervencija, uz nutricioniste, budu uključeni i radni terapeuti kako bi se postigao optimalan učinak na aspekte samostalnog življenja.

5. Clark A, Bezyak J, Testerman N (2015) *Psychiatr Rehabil J* **38**: 276-278.
6. Yarborough BJH, Leo MC, Yarborough MT et al. (2016) *Psychiatr Serv* **67**: 296-301.
7. Duncombe LW (2004) *Am J Occup Ther* **58**: 272-278.
8. Ohno H, Inoue K (2014) *Kawasaki Med Welf J* **19**: 54-63.